

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти

Силабус курсу

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

Обсяг:	4 кредити ECTS / 120 годин
Семестр, рік	2 семестр, 1 рік (очна/заочна форма навчання)
Дні, Час, Місце:	Згідно розкладу
Викладач (-і)	Устянська Ольга Володимирівна – кандидат біологічних наук, доцент кафедри фармакології та технології ліків Гвоздій Світлана Петрівна – д. пед. н., професор, професор кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти. Поліщук Любов Миронівна – старший викладач кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти.
Контактний тел.	+38-0482-631381
Е-mail:	olga2407152728@gmail.com medicinabjd2@onu.edu.ua lubov_polishuk@ukr.net
Робоче місце	Кафедра фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти; пров. Шампанський, 2а (поряд із входом в гуртожиток № 9 ОНУ)
Консультації	<i>Очні консультації: середа, 13.00-14.00</i> <i>Онлайн-консультації: у Telegram, на платформі Zoom</i>

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом, на території кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти. У позааудиторний час: усі поточні питання обговорюються в робочих чатах у Telegram або електронною поштою.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення навчальної дисципліни – закономірності виникнення небезпек, процеси їх розвитку та вплив на життя і здоров'я людини, умови надання першої домедичної допомоги в умовах професійної діяльності та під час надзвичайних ситуацій.

Постреквізити курсу: «Навчальна практика», «Виробнича практика»,

«Цивільний захист та охорона праці в галузі».

Мета курсу полягає у набутті здобувачами вищої освіти знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення повсякденних та природних небезпек, техногенних аварій, які можуть спричинити надзвичайні ситуації, а також забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах, формування у здобувачів відповідальності за особисту безпеку і гарантування безпеки побуту та праці на робочих місцях.

Завдання дисципліни передбачає опанування здобувачами знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення охорони праці, безпеки персоналу та захисту в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей, збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Очікувані результати

знати:

- мету та основні завдання курсу «Безпеки життєдіяльності та основи охорони праці»;
- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- характеристики та вплив зовнішніх і внутрішніх негативних чинників на здоровий спосіб життя;
- вплив психофізіологічних особливостей людини та формування її безпеки;
- класифікацію і нормування шкідливих та небезпечних чинників, що негативно впливають на здоров'я людини;
- основні законодавчі акти та нормативні документи з питань охорони праці, міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці, управління охороною праці, органи державного нагляду, громадський контроль із охорони праці;
- основи фізіології та гігієни праці;
- відшкодування збитків працівникам у разі ушкодження їх здоров'я;
- питання охорони праці при прийнятті на роботу та в період роботи;
- відповідальність за невиконання вимог з охорони праці;
- основи електробезпеки та пожежної безпеки.

вміти:

- оцінювати середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу, здорового способу життя;
- ідентифікувати небезпеку;
- визначати причини та можливі наслідки небезпек;

- оцінювати рівень небезпек;
- визначати вимоги законодавчих актів у межах особистої та колективної відповідальності та визначати вимоги щодо навчання працівників з урахуванням їх функціональних обов'язків;
- надавати першу домедичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим;
- визначати шкідливі та небезпечні виробничі чинники на робочому місці;
- визначати вимоги законодавчих і нормативних актів з охорони праці в межах функціональних обов'язків фахівця.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20/12 год.) та практичних занять (20/0 год.), організації самостійної роботи студентів (80/108 год.). Години вказано відповідно для очної (денної) та заочної форм навчання.

Методи навчання:

- *Словесні* (лекції, пояснення).
- *Наочні* (мультимедійні презентації; навчальні фільми).
- *Практичні* (практичні роботи; ситуаційні задачі; ділові ігри; робота з підручником, конспектом лекцій; підготовка та захист доповідей-презентацій).

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Системний підхід у безпеці життєдіяльності.

Тема 2. Середовище проживання людини. Людина як елемент системи людина-середовище. Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності.

Тема 3. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Тема 4. Класифікація НС. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Тема 5. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Небезпеки воєнного часу.

Тема 6. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС. Хвороби, що набули соціального значення.

Тема 7. Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій.

Змістовий модуль 2. Охорона праці

Тема 8. Загальні питання охорони праці. Основні поняття. Навчання з питань охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці

Тема 9. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Тема 10. Основи електробезпеки

Тема 11. Основи пожежної та вибухонебезпеки.

Тема 12. Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання. Профілактика травматизму.

Рекомендована література

1. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : підручник / О. Г. Левченко та ін. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 268 с.
2. Пожарова О. В. Охорона праці : навчальний посібник / О. В. Пожарова. Одеса, 2022. 86 с.
3. Сулима А. С. Методика навчання основ здоров'я, валеології та проведення виховної роботи з формування мотивації до здорового способу життя : навч.-метод. посіб. Вінниця, 2019. 182 с.
4. Рятувально-пошукові роботи під час надзвичайних ситуацій (НС). Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності : метод. рекомендації / за заг. ред. С. П. Гвозд'я, Л. Я. Глінська, О. В. Устянська. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. 282 с. <http://dspace.onu.edu.ua>
5. Алгоритми поведінки під час пожежі. Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності : метод. рекомендації / за заг. ред. С. П. Гвозд'я, І. М. Радаєва. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. 282 с. (С. 281-299).
<http://dspace.onu.edu.ua>
6. Принципи психологічної сталості під час надзвичайних ситуацій різного характеру. Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності : метод. рекомендації / за заг. ред. С. П. Гвозд'я, В. Л. Добрава, О. В. Устянська. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2016. 282 с. (С. 373-386).
<http://dspace.onu.edu.ua>
7. Гвозд'я С. П., Поліщук Л. М. Домедична допомога у надзвичайних ситуаціях: поранення, переломи, вивихи : метод. реком. до практ. зан. та сам. роб. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2019. 48 с. <http://dspace.onu.edu.ua>
8. Гвозд'я С. П., Устянська О. В. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Ч. 1. Сан.-гіг. вимоги до показників шуму. Дія шуму на організм і здоров'я людини : метод. вказ. до практ. зан. з «БЖД та ООП» для студ. усіх спеціальн. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2019. 32 с.
<http://dspace.onu.edu.ua>
9. Перша долікарська допомога з основами БЖД. Частина 1. Перша долікарська допомога при НС [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для проведення практ. занять з курсу / уклад.: О. В. Устянська, І. М. Радаєва. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 37 с. – 1,1 МБ.
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36876>
10. Перша долікарська допомога з основами БЖД. Частина 3. Дезінфекція. Засоби індивідуального захисту населення [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для проведення практ. занять з курсу / уклад.: О. В.

Устянська, І. М. Радаєва. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 68 с. – 2,3 МБ. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36944>

11. Перша долікарська допомога з основами БЖД. Частина 2. Захист населення під час НС техногенного та воєнного характеру [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для проведення практ. занять з курсу / уклад.: О. В. Устянська, І. М. Радаєва. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 72 с. – 1,4 МБ.
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36877>
12. Біоетика та біобезпека [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки для практ. робіт / уклад.: Л. В. Еберле, О. В. Устянська, А. М. І. Шкодовська, – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 60 с. – 0,8 МБ.
<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/37000>
13. Гвоздїй С. П. Збірник ситуаційних завдань з охорони праці: практикум для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей закладів вищої освіти України. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 180 с. Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/27744>

ОЦІНЮВАННЯ

Очна/заочна форма навчання

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

- усне опитування – 22 / 35 балів;
- контрольні роботи (тестування після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модулю) – 20/29 балів;
- самостійна робота студентів (письмові та усні відповіді на контрольні питання за темами) – 15 / 20 балів;
- практичні роботи – 27 / 0 балів;
- доповіді-презентації – 16 /16 балів.

Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки за поточний і періодичний контроль, захист доповідей-презентацій за наданою викладачем темою (ДП).

Підсумковий контроль – *залік*.

Критерії оцінки й термін здачі завдань чітко визначені (згідно з графіком навчального процесу) і заздалегідь оголошуються здобувачам вищої освіти.

Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів включає опанування лекційного матеріалу; захист доповідей-презентацій за наданою викладачем темою.

Результати самостійної роботи оцінюються під час поточного і періодичного контролю на лекціях і практичних заняттях та як окремі письмові контрольні роботи.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Навчальна дисципліна має практично-тренінгове спрямування та потребує відпрацювання практичних навичок із використанням різноманітних технологій. Присутність здобувачів на практичних заняттях, поточному та періодичному контролю є невід'ємною частиною загальної підсумкової оцінки. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua>

Здобувач вищої освіти та лектор повинні дотримуватися академічної доброчесності згідно Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua>

Політика щодо відвідування та запізнь: відвідування практичних занять є обов'язковим, запізнення не бажані. Бали за відвідування занять не нараховуються. Поважною причиною відсутності на заняттях вважається хвороба, що підтверджується довідкою від лікаря (лікарняним).

Мобільні пристрої: з дозволу викладача допускається використання смартфона, планшета або іншого пристрою з доступом до інтернет-мережі під час лекції або практичного заняття у випадках роботи з інформаційними джерелами та їх обговоренням.

Поведінка в аудиторії: дотримання правил внутрішнього розпорядку; активна, ділова та творча атмосфера.